

Prof. dr. Boris Glavan:
"EKONOMIKA MORSKOG BRODARSTVA",
Zagreb 1992., 264 stranica

UDK 338.47 : 656.6](075.8)

Prikazi i osvrti

Školska knjiga - Zagreb izdavač je knjige *EKONOMIKA MORSKOG BRODARSTVA* uz financijsku potporu Ministarstva znanosti, tehnologije i informatike Republike Hrvatske i Sveučilišta u Rijeci.

Autor je dr. Boris Glavan, domaći "čovik, rojen va Kostrene Sv. Lucija", redoviti profesor Pomorskog fakulteta u Rijeci, priznati hrvatski gospodarstvenik, sveučilišni i znanstveni djelatnik. Za njega, diplomiranog ekonomista, magistra i doktora ekonomskih znanosti i diplomiranog inženjera pomorskog prometa, koji je kao časnik palube i "morski vuk" plovio gotovo dvadeset godina na brodovima "Croatia line" (ex "Jugolinija") i obavljao odgovorne kreativne brojne poslove u pomorskom gospodarstvu te petnaestak godina kao sveučilišni nastavnik obrazovao inženjere pomorskog prometa, istodobno se baveći znanstvenoistraživačkim radom, može se s punim pravom reći da je on hrvatsko-primorski erudit, posebice pionir i doajen znanstvene misli o ekonomiji, organizaciji i tehnologiji morskog brodarstva. Do danas je objavio više od 100 znanstvenih i stručnih djela: monografija, udžbenika, znanstvenih rasprava, studija, ekspertiza, recenzija ...

Ova je knjiga rezultat višegodišnjeg znanstvenoistraživačkog rada, ali i njegova dugogodišnjeg bavljenja takvim radom. Ona je kao sveučilišni udžbenik namijenjena studentima pomorskih i ekonomskih fakulteta za svladavanje problematike ekonomike prometa, posebice ekonomike pomorskog prijevoza.

Znanstvene spoznaje, stavove, konstatacije, teorije i zaključke koje je prof Glavan iznio u svojem djelu, crpio je iz obilne, prije svega strane literature (s govornih područja engleskog, njemačkog i francuskog jezika): koristio se s 95 bibliografskih jedinica. Na određenu građu upozorio je u brojnim bilješkama (116).

Činjenica je da je morsko brodarstvo izrazito međunarodna djelatnost nacionalnoga gospodarstva. Zbog toga ekonomsku analizu proizvodnih procesa u pomorskom prijevozu treba na znanstveno utemeljen način promatrati u skupu nacionalnog i svjetskog gospodarstva. Po uzoru na svojeg profesora, akademika Miju Mirkovića, prof. Glavan u najnovijoj svojoj knjizi ekonomske fenomene tumači kao "sustavnu izgradnju eko-

nomskih mjerila". U smislu takvih razmišljanja, on elaborira "ekonomiku morskog brodarstva" kao fundamentalnu i primijenjenu ekonomsku disciplinu "ekonomike prometa", ali na znanstveno utemeljenim načelima interdisciplinarnosti.

Ekonomika morskog brodarstva sustavno je podijeljena u interakcijski povezanih sedam dijelova.

U prvom dijelu, s naslovom "Ekonomika morskog brodarstva", autor daje koncizne odgovore na dva vrlo važna pitanja: što je ekonomika morskog brodarstva kao znanstvena disciplina i kakav je njezin odnos prema drugim znanstvenim disciplinama koje proučavaju morsko brodarstvo. Etimološki i semantički promatrano, autorove su spoznaje znanstveni doprinos diferencijaciji vrlo bliskih pojmova i izraza.

Najveći dio prostora posvećen je drugom dijelu, s naslovom "Morsko brodarstvo". Tu se konzistentno raspravlja o tehnologijama pomorskih prijevoza, uspoređujući ih s tehnologijama ostalih vrsta prijevoza: željezničkoga, cestovnog, riječnog i zračnog. Usporedbom pojedinačnih i ukupnih prednosti i nedostataka morskog brodarstva s ostalim vrstama prijevoza, autor vrlo argumentirano dokazuje njegove sigurnosne, financijske i druge tržišne i organizacijske učinke i prednosti. Osim toga, u njemu su analizirane najvažnije odrednice mora kao prometnog puta, morskih brodova kao sredstava za rad i pomoraca kao najvažnijeg kreativnog i operativnog elementa (tj. ljudskog resursa) u proizvodnom procesu pomorskih prijevoza. Dalje, u tom se dijelu obrađuju najvažnije vrste morskog brodarstva prema tehnološkim, organizacijskim i ekonomskim kriterijima: putničko i teretno, u kojem se razlikuju slobodno (trampersko), linijsko i tankersko brodarstvo. U sklopu te tematike posebnu vrijednost imaju aktualni i ažurni brojni podaci, informacije i spoznaje o nacionalnom i svjetskom teretnom i putničkom pomorskom prometu.

"Pomorsko tržište" naslov je trećem dijelu. Od sadrži sintezu suvremenih teorija o cikličkim kretanjima na tržištu općenito, a posebice na pomorskom tržištu. Nakon definicije pomorskog tržišta u širem i užem značenju, detaljno su obrađeni osnovni tipovi tržišta brodskog prostora: linijskoga, tramperskog i tankerskog. Analizi najvažnijih pokazatelja dinamike pomorskog tržišta, odnosno vozarinskim indeksima, posvećena je primjerena pozornost.

* Dr.sc.oec Ratko Zelenika, redoviti profesor i znanstveni savjetnik
Ekonomski fakultet u Rijeci

U četvrtom dijelu, s naslovom "Formiranje vozarina u morskome brodarstvu", raspravlja se o oblikovanju vozarina prema osnovnim tipološkim različitostima u strukturi pomorskog tržišta, odnosno vozarinskim klauzulama u različitim pomorskoprijevoznim ugovorima. Menedžersko razmišljanje, ponašanje i postupanje u morskome brodarstvu usmjereno je prema postizavanju maksimalne vozarine uz minimalne prijevozne troškove. Vrlo su indikativne, zanimljive i lucidno prezentirane relevantne spoznaje o specifičnostima formiranja vozarine u linijskom, slobodnom, tankerskom i putničkom brodarstvu.

Peti dio "Troškovi pomorskog prijevoza", elaboracija je osnovnih pokazatelja o troškovima općenito, o vrstama, mjestima i nositeljima troškova, a mnogo detaljnije o fiksnim, varijabilnim i graničnim troškovima u morskome brodarstvu. Taj dio završava formuliranjem "modela ukupnih troškova putovanja broda" kao općim obračunskofunkcionalnim modelom za troškove u pomorskome prijevozu.

Šesti dio ima naslov "Prosječni troškovi optimizacije troškova i osnovni pokazatelji uspješnosti poslovanja u morskome brodarstvu". Tu je autor obrazložio vlastite, originalne matematičke formule kojima se izračunavaju

optimalni prijevozni kapacitet broda, optimalni odnosi kapitalnih troškova broda u svezi s njegovom veličinom i snagom te parcijalna optimalizacija brzine i veličine broda sa stajališta ekonomičnosti i rentabilnosti.

U sedmom, posljednjem dijelu, s naslovom "Morsko brodarstvo u nacionalnoj i svjetskoj privredi", argumentirano se dokazuje važnost djelatnosti morskog brodarstva u sustavu nacionalnog i svjetskoga gospodarstva. Zatim se obrazlaže nacionalni i međunarodni pomorski sustav te mjere koje se poduzimaju u nacionalnoj pomorskoj politici i politikama razvijenih pomorskih zemalja.

Ova je knjiga pisana dotjeranim i dostupnim jezikom, laganim znanstvenim stilom i dosljednom terminologijom. Ona je znanstveni prvenac, napisan na hrvatskom znanstvenom i književnom jeziku pa se osim studentima prometnih i ekonomskih fakulteta može preporučiti stručnim kadrovima koji primjenjuju znanje o morskome brodarstvu, odnosno brodarskim, špediterskim, agentskim, lučkim, vanjskotrgovinskim, prometnim ... menadžerima. Nabrojene reference dostatan su razlog za prihvaćanje i proučavanje ovoga korisnog i vrijednog djela.

Rukopis primljen: 15.3.1994.

armacon
ocean transport bv
ROTTERDAM

AGENTS FOR ATLANT HEAVY LIFT DUBROVNIK

REGULARLY SAILING BETWEEN NORTH CONTINENT/MEDITERRANEAN VV
ALSO TRADING WORLDWIDE

m/v GRUŽ

Multipurpose ro-ro/lo-lo/flo-flo vessel
4,000 tdwt
2 x 200t lifting capacity/combined 400t

m/v SLANO

2,850 tdwt
2 x 180t lifting capacity/combined 360t

m/v LAPAD

ro-ro ship with free deck space 60.00 x 16.00m
300t lifting capacity

m/v PLITVICE/KUPARI

(exact sisters)
2,720 tdwt
1 derrick 150t, 1 derrick 100t, jointly 200t lifting capacity

**56, Glashaven, PO box 23363
3001 KJ Rotterdam**

Telephone: 31-10-4141011

Telex: 21224 aot nl

Telefax: 31-10-4130005